

РЕШЕНИЕ

№ 5095

гр. София, 06.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-A СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Стела Кацарова

Членове: Темислав М. Димитров
Виктория Мингова

при участието на секретаря Цветелина П. Добрева Кочовски като разгледа докладваното от Стела Кацарова Въззивно гражданско дело № 20231100500733 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК.

С решение от 31.10.2022 г., гр.д. 25647/2021 г., СРС, 165 с-в се признава за установено по отношение на ответника Г. Л. Й., че в полза на ищеца „А. за к. на п.з.“ ЕООД съществува вземане за сума от 583,78 лв., представляваща главница по Договор за паричен заем № 3464202/27.02.2019 г, сключен между „И.А.М.“ АД и ответника, ведно със законната лихва върху главницата от подаването на заявлението в съда - 01.10.2020 г. до окончателното изплащане на вземането, ОТХВЪРЛЯ предявения иск за горницата над уважения размер до пълно предявения размер от 1 071,55 лв., представляваща главница по Договор за паричен заем № 3464202/27.02.2019 г, сключен между „И.А.М.“ АД и ответника, за която сума е издадена Заповед за изпълнение по чл.410 от ГПК по ч.гр.д. № 47431/2020г. по описа на СРС, 165 състав, установителните искове за сума от 88,51 лв., представляваща договорна лихва за периода от 16.03.2019г. до 31.08.2019г. и сума от 95,30 лв., представляваща обезщетение за забава за периода от 01.09.2019г. до 25.09.2020г., за които суми е издадена Заповед за изпълнение по чл.410 от ГПК по ч.гр.д. № 47431/2020г. по описа

на СРС, 165 състав, като ОСЪЖДА ответника да заплати на ищеца 346,45 лв.
- разноски за исково и заповедно производство.

Срещу решението в частта, с която са отхвърлени исковете постъпва въззивна жалба от ищеца „А. за к. на п.з.“ ЕООД. Счита, че уговорената възнаградителна лихва не е единствено възнаграждение за ползване на главницата, а е цената на услугата по отпуснатия заем. ЗПК не изисква математически алгуритъм за изчисляване и уговаряне на лихвата и ГПР, който е уговорен в съответствие с чл. 19, ал. 4 ЗПК. Ответникът усвоява изцяло кредита, като с част от сумата е рефинансирано старо задължение, а остатъкът е изплатен в брой. Иска се отмяна на решението в тази част и постановяване на друго, с което да се уважат исковете. Оспорва жалбата на ответника по исковете.

Въззиваемият – ответникът Г. Л. Й. оспорва жалбата.

Срещу решението в частта, с която е уважен главният иск постъпва въззивна жалба от ответника по него Г. Л. Й.. Счита, че договорът за кредит е нищожен поради неравноправност на чл. 4 от договора относно уговореното внасяне на банкова гаранция в 3-дневен срок и на прекомерните спрямо нормативния минимум и добрите нрави договорна възнаградителна лихва и ГПР. Остатъкът от претендираната като непогасена главница не се дължи поради липса на доказателства да е била изплатена на кредитополучателя. Иска се отмяна на решението в тази част и постановяване на друго, с което да се отхвърли искът. Оспорва жалбата на ищеца.

Софийският градски съд, IV-A с-в, след съвещание и като обсъди по реда на чл.269 ГПК наведените в жалбата оплаквания, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Въззивните жалби са подадени в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК от надлежни страни и са допустими, а разгледани по същество са **неоснователни**.

Решението е валидно, допустимо и правилно.

В отговор на оплакванията по жалбите, въззивният съд приема следното:

Предявени са искове с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК вр. чл. 79, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 430, ал. 1 и ал. 2 ТЗ.

По силата на Договор за паричен заем № 3464202/27.02.2019 г, трето за спора лице „И.А.М.“ АД предоставя на ответника Г. Л. Й. кредит от 1 250 лв., подлежащ на връщане на 13 броя равни месечни вноски от по 105,46 лв., платими на падежни дати от 16.03.2019 г. до 31.08.2019 г. Уговорен е годишен процент на разходите 40,23 % и годишен лихвен процент от 35 %. Безспорно е, че процесният остатък от главницата за 583,78 лв. не е погасен, както и цедирането на вземанията по кредита в полза на новия кредитор - ищеца „А. за к. на п.з.“ ЕООД

Сключеният между страните договор за кредит е потребителски по смисъла на чл. 9 ЗПК.

Не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 11 ЗПК, а именно: условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването.

Не е спазена и следващата т. 12 относно информация за правото на потребителя при погасяване на главницата по срочен договор за кредит да получи при поискване и безвъзмездно, във всеки един момент от изпълнението на договора, извлечение по сметка под формата на погасителен план за извършените и предстоящите плащания; погасителният план посочва дължимите плащания и сроковете и условията за извършването на тези плащания; планът съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата, лихвата, изчислена на базата на лихвения процент, и когато е приложимо, допълнителните разходи; когато лихвеният процент не е фиксиран или когато допълнителните разходи могат да бъдат променени съгласно договора за кредит, в погасителния план се посочва ясно, че информацията, съдържаща се в плана, е валидна само до последваща промяна на лихвения процент или на допълнителните разходи съгласно договора за кредит.

Към процесния договор, освен липсата на подробен погасителен план,

отсъства и напълно изчерпателна информация за вида и размера на компонентите от всяка една анюитетна вноска.

В тази връзка, клаузите на договора не внасят достатъчно яснота кои точно са компонентите, които формират годишния процент на разходите, включително доколко касаят и възнаградителната лихва. Според чл. 19, ал. 1 ЗПК, ГПР по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В решение на СЕС по дело С-686/2019 г. се приема, че „общи разходи по кредита за потребителя“ обхваща всички разходи, които потребителят е длъжен да заплати по договора за кредит и които са известни на кредитора, включително комисионите, които кредитополучателят е длъжен да заплати на кредитора. В случая, допълнителните такси и разноски за услуги по кредита са предвидени като отделни задължения, вместо да бъдат включени изрично в ГПР. Отделно, при съотношение с главницата от 1 250 лв., размерът на възнаградителната лихва, като компонент от ГПР съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК, с фиксиран размер от 35 %, неколккратно превишава размера на нормативния минимум за законната лихва от 10 %, като очевидно включва и още едно допълнително, но неуредено изрично, възнаграждение за кредитора. След като тази лихва, участваща във формирането на ГПР, надвишава размера на нормативния минимум, това неминуемо рефлектира и върху размера на ГПР, като го повишава.

Така уговореният размер на ГПР от 45 %, но без посочените „скрити възнаграждения“, които биха го оскъпили, води до заобикаляне на чл. 19, ал. 4 ЗПК, регламентиращ императивното ограничение, че годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по п.з. в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, а именно 10 %, т.е. ГПР да не е по-висок от 50 %. Налице е и поставяне на потребителя, като по-слаба страна по правоотношението, в неизгодна позиция, което противоречи с принципа за добрите нрави.

Предвид изложеното, нищожна е уговорката за фиксирания размер на договорната възнаградителна лихва от 35 %, поради нарушен принцип на

справедливост и добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗД. При извършена преценка за нищожност към момента на договарянето, въззивният съд съпоставя следните критерии: лихвата е предвидена като възнаградителна за ползване на предоставения кредит, преди пълното му изплащане, а не като мораторна за неизпълнение. Размерът значително превишава този на предвидимите към момента на договарянето обичайни вреди за ищеца от пропуснатите ползи при разсроченото изплащане. Същевременно уговореният размер несправедливо и прекомерно оскъпява кредита за потребителя, като икономически по-слабата страна в правоотношението. Получаването на подобна възнаградителна лихва, вместо да обезщети адекватно изправната страна, води до нейното неоснователно обогатяване за сметка на потребителя.

Съобразно чл. 143 и чл. 146, ал. 1 ЗЗП, нищожна е като неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, освен ако клаузата е уговорена индивидуално. Презумпцията на чл. 146, ал. 4 ЗЗП не е оборена. Не се доказва, потребителят при договарянето да е разполагал с възможност да изрази становище и повлияе върху съдържанието на договора и конкретните клаузи. Обсъдените клаузи са нищожни, като неравноправни поради противоречие със закона, неговото заобикаляне и накърняване на добрите нрави – чл. 26, ал. 1 ЗЗД, изключване и ограничаване правата на потребителя – чл. 20, ал. 1 ЗПК, имащи за цел и резултат заобикаляне на закона – чл. 21, ал. 1 ЗПК и с оглед неспазено изискуемо съдържание – чл. 22 ЗПК вр. чл. 11, ал.1, т. 10 вр. 19, ал. 1 ЗПК.

Спрямо изцяло падежиралия процесен кредит намира приложение чл. 23 ЗПК. Разпоредбата предвижда, че когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по него.

При съобразяване на констатациите в съдебно-счетоводната експертиза за усвояване на кредита, за извършени от ответника плащания по кредита и рефинансиране на старо задължение от друг кредит, искът с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК относно непогасената главница за разликата над размера от 583,78 лв. до пълно предявения размер от 1 071,55 лв. е основателен.

Исковете по чл. 422, ал. 1 ГПК за признаване дължимост на договорна възнаградителна лихва и обезщетение за забава с характер на неустойка, подлежат на отхвърляне като неоснователни.

Крайните изводи на двете съдебни инстанции съвпадат, но поради различни мотиви. Първоинстанционното решение на основание чл. 271, ал. 1, изр. 1, предл. 1 ГПК следва да се потвърди.

Предвид неоснователността на въззивните жалби, насрещните страни не си дължат взаимно разноси.

По изложените съображения, Софийският градски съд, IV-А с-в

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение от 31.10.2022 г., гр.д. 25647/2021 г., СРС, 165 с-в

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____